

Fénykeresztezés

A keresztutak mágikus, netán szakrális jelentősége régóta ismert. Tolkien híres trilógiájában egy teljes fejezetet szentel a regény végkifejlete szempontjából döntő keresztveződésnek. A fekete mágia, például, úgy tartja, hogy a keresztutak a legalkalmasabbak a sötétség fejedelmével való találkozáshoz. A legenda szerint, a fiatalon meghalt blueslegenda, Robert J. Johnson (Eric Clapton példaképe) is egy keresztútnál adta el a lelkét az ördögnek a sikeres karrier reményében. A dologban lehet valami, Johnson írt is egy darabot Crossroads (Keresztutak) címmel, amit a ma élő nemzedéknek Eric Clapton a Creammel tett halhatatlanná.

A keresztveződések ereje azonban napjainkban sem becülhető le. A gépjárműforgalom számára potenciális veszélyforrás minden egymást keresztező utat, vagy, ha ismeretlen terepen kirándulunk, mennyire elbizonytalanodunk egy-egy nem egészen egyértelmű útágazásnál. Megszállott zene- és Clapton-rajongóként, valamint jó néhány alkalommal eltévedt turistaként is elég régóta foglalkoztat a keresztveződések misztikumának képi megfogalmazása. Nem igazán gondoltam, hogy a városban lesz erre igazán jó alkalmam.

Mint olyan sokszor, most is a körülmények szerencsés együttállásának köszönhettem a képet.

**Fénykeresztezés, Ferencváros, 2008. február 17.
EOS 350D, EF 1,8/85 mm USM.
BW beállítás, vörösszűrő hatás.
AV, -1 EV, 8/125, ISO 100**

Az egyik a nemrégiben beszerzett, fényerős 85 mm-es objektív volt. Szinte magam is megdöbbsztem, amikor elkezdtem fotózni vele. A hosszú ideje szinte csak zoomokkal végzett munka mennyi berögződést képes beprogramozni az emberbe! Fix gyújtótávolságú objektívvel a kívánt képkivágást szigorúan csakis egyetlen helyről lehet elérni. Rögtön megértettem Gárdi Balázs megfogalmazásának, az „analóg zoom”-nak (vagyis a lábbal való helyváltoztatásnak) a fontosságát. Bizony, újra kellett tanulnom az adott gyújtótávolsággal dolgozni, és ehhez szinte mindent. Szinte csak ezzel akartam megfényképezni, hogy el tudjam raktározni az emlékezetemben, mit is lát ez a gyújtótávolság.

A másik szerencsés konstelláció pedig a nagyon szeles, de ezért tiszta, kontrasztos fénytől ragyogó vasárnap délután volt. Régóta készültem kimenni a ferencvárosi

pályaudvarra fényképezni. Van ott a vágányok felett egy hosszú gyalogoshíd, jó kontrasztos, nagy gyújtótávolsággal összezsúfolt „sin egyvelegeket” akartam onnan fényképezni. Ezen a helyen a 70–210 mm került elő. A több mint 300 mm-es elvi gyújtótávolság éppen megfelelt az elképzeléseimnek. A biztonsági öőrök, szerencsére, hagytak időt a megfelelő mennyiségű kép elkészítésére, és csak akkor zavartak le, amikor már épp kezdem volna hozzáfogni a korláthoz. Ahogy lebecmeregtem, rögtön a 85-öst tettem vissza a gépre. Mivel eléggé átjárt a szél, villamossal mentem el a Mester utca sarkáig, pedig eredetileg gyalog akartam, hátha akad közben is valami. Úgy viszont nem kerültem volna ide, erre a helyre.

Ahogy leszálltam a villamosról, fenn is akadt a szemem. Ez kell nekem keresztútnak! Szerencsém volt a vasárnap este hajló idővel

is, alig volt autóforgalom. Minden feltétel adva volt. Csak a megfelelő helyet kellett megtalálnom a megálló járdaszíkjának legvégén (dudáltak is rám az ijedősebb sofőrök rendesen), és kivárnom azt a pillanatot, amelyikben semmi zavaró objektum sincs a képen. A nap már nagyon alacsonyan járt, egyre kiegyenlítettebb lett a fénye. Alig kellett aláexponálnom, hogy ezt a csillogó hatást elérjem. A -1 fényértékes korrekció eléggé visszafogta a félárnyékokat, így az egész képet a sínek vonala tudja uralni, de úgy, hogy a sejtelmességéből azért azonosítható minden tereptárgy.

A járműnélküliség léleklelenné tehetné a képet, de a sínek fényes vonalának játéka akár a lelkek útját is szimbolizálhatja. És a szerencsés pillanatban találkozó lelkek keresztveződésénél nem is lehet fontosabb az életünkben.

Vajda János

Nézni a tájat

Könyvet készíteni a szűkebb pátriáról első ránézésre szép és viszonylag egyszerűnek látszó feladat. Pedig valójában, azt hiszem, ropant nehéz. Részben azért, mert a téma túlzottan is közel esik az alkotóhoz, mondhatni, napi érzelmi kapcsolatban áll vele, meg azért, mert olyasmire kell tudnia rácsodálkozni, rálátni, ami már úgy simul bele a mindennapjaiba, hogy szinte észrevétlenné vált.

Jenei Gyula író-költő-szerkesztő és Csabai István fotográfus is így lehetett a szép megbízással: készítsenek könyvet Jász-Nagykun-Szolnok megyéről. De szép, de nehéz program! Ráadásul nem elég (újra) felfedezni azt, ami másoknak is sokat mutat és mond az ő szűkebb hazájukról, hanem a kötetet arányosan el is kell tervezni. Ebben az esetben nyugodtan kimondhat-

juk, hogy a fényképek adják ki a szerkezet vázának lényegét, ezekhez kapcsolódnak a líraian mély és műves szövegek. S a képek arányát is pontosan ki kellett mérni: néhány általánosab-

ban a megyéről szóló fotó mellett az egyes településeket bemutatók sorjázhatnak a kötetben. Minden falu vagy város két képpel jelenik meg. Mondjam-e, milyen pokoli lehetett úgy kiválasztani kettőt a nyilván sokkal többől, hogy elég jellemzők, mi több, reprezentatívak legyenek? S arra is figyelni kellett, hogy az egymásután sorjázó települések fotográfiai képe elég változatos és színes legyen, ha ez az utóbbi jelző nem félreérthető egy amúgy csakis fekete-fehér fotókat tartalmazó kötet esetében.

Végül a legfontosabb szempont mégiscsak az lehetett, hogy a kötet egészéből jöjjön ki valami mély azonosság, valamilyen álta-

Könyves körkép

lános érzet, amire a szemlélő azt mondhatja: igen, ez olyan jászos, kunos, no, meg szolnokos. Vagyis fejeződjék ki az a nehezen körülírható alföldiség, Petőfivel, virágzó Tiszával, meszelt falú régi házzal és düledező tanyával. Az, amit Jenei Gyula így fogalmazott meg a könyvben: „Később rájöttem, a pusztá nemcsak látvány, hanem leheveredés a fűre: tömény, vadvirágos illat és halkán zsongó bogárműzsongás. A vegetáció lélegzetvétele. Magyar szinesztézia.”

S ehhez kellett egy fotóművész, Csabai István, aki szinte mindent tud a szakmából és szakmáról, minden műfajban járatos. S legfőképpen tud alázatosan háttérben maradni s a témáját, a „magyar szinesztéziát” maga elé helyezni. (szk)

Csabai István–Jenei Gyula: *Nézni a tájat / Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szalay Kiadó, 2008, 176 oldal, 2000 forint*